

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Solvuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

9. *Quomodo Angeli dicantur consultare, & mirari?*
 10. *Disparitas inter intentionem & cognitionem principiorum.*
 11. *Angelus non intelligit componendo & dividendo.*
 12. *Nec ideo ipsius cognitio simul est naturalis & supernaturalis.*

§. I.

Removetur formalis discursus.

1. **L**Oquimur de discursu non virtuali, quem uti DEO, ita & Angelis communis Theologorum concedit, sed de formali, quo nempe ex cognitione rei magis notæ illativè, & ex vi ipsius deducimur in cognitionem rei minùs notæ. Unde ad discursum formalem non sufficit primò, ut sit cognitio unius in alio, sive ut unum objectum sit ratio cognoscendi alterum: id enim solummodò probat discursum virtuale, quo modo Divina essentia tam DEO, quàm Beatis est ratio videndi creaturas, velut, in Tract. de DEO diximus. Neque sufficit secundò, quòd sit unius cognitio post aliud, hoc enim solummodò dicit successionem actuum, sive, ut vocant, discursum secundum successionem, qualem Angelis nemo denegat. Requiritur ergo, ut sit cognitio unius ex alio non solum ex parte rei cognitæ, sed etiam ipsorum actuum, ita ut unus actus ab altero in causando dependeat, & ex vi ipsius sequatur, qua de causâ etiam vocatur discursus secundum causalitatem. His positis Scotus admittit in Angelis discursum circa objecta tam naturalia, quàm supernaturalia, tam evidentè quàm inevidentè cognita. Suarez, à quo non multùm distat Molina, admittit circa supernaturalia, & inevidentè cognita. D. Thomas cum sua Schola illum universalitè negat. Cum quo

CONCLUSIO. I. *Angelus nihil potest intelligere discurrendo.* S. D. hic a. 3. cum S. Dionys. c. 7. De Divin. nomin. dicente, *Angelos non congregare Divinam cognitionem à sermonibus diffusis*, h. e. discursibus mentalibus.

Ratio S. D. est. Primò. Quæ sunt perfectæ in aliquo ordine & genere, non possunt acquirere suam perfectionem, eo modo, quo illam acquirunt, quæ sunt imperfectæ in illo ordine & genere: sed Angelus in ordine intelligentium est perfectus; homo verò est infimum in isto ordine & genere: ergo fieri non potest, ut notitiam veritatis, quæ est intelligentis perfectio, acquirat modo imperfecto, qui est proprius homini, tanquam infimo intelligentium: atqui in comparanda notitia veritatis procedere ab ignotioribus ad notiora, à potentia ad actum, ab imperfectis ad perfectiora (quod ipsum est discurrendo) est modus imperfectus assequendi veritatem; uti econtrà uno simplici intuitu actu perficere totam veritatem, effectus in causis, conclusiones in principiis est maxima intelligentis perfectio: ergo Angelus discurrendo intelligere non potest.

Confirmatur primò paritate & exemplo substantiæ corporeæ. Quia corpora caelestia inter naturas corporeas excellent, ideo suam perfectionem non obtinent per imperfectos motus aug-

mentationis & alterationis, uti corpora inferiora ergo quia Angeli inter naturas spirituales principantur, notitiam veritatis non acquirunt modo & motu imperfecto discursus, quo modo infimum intelligentium homo, qui etiam hac de causâ rationalis, ut econtrà Angelus propter simplicem intelligenti modum intelligentia vocatur.

Unde confirmatur secundò. Proprietas aliquid naturæ neque per se, neque per accidens alteri naturæ convenire potest: sed discurrendo & ratiocinari est proprietas humanæ naturæ, sicuti rationale est ejus essentia: ergo Angelo nec per se, nec per accidens convenire potest, quemadmodum nec equo rugitus, nec leoni hinnitus convenire potest.

Ratio est secundò. Ille intellectus non est discursivus, qui, quandoctunque considerat conclusiones, illas considerat prout sunt in suis principiis; sed Angelus quandoctunque considerat conclusiones, considerat eas, prout sunt in suis principiis, inquit S. D. 1. 2. q. 89. a. 2. ergo ipse intellectus non est discursivus. Major est certa, neque enim aliter fit discursus, quam à principiis descendendo ad conclusiones. Aliter est D. Thomæ, & inde constat, quòd perfectio intellectus & luminis Angelici, juxta prius dicta, requirit, ut Angelus cognoscendo objectum, simul videat, quidquid in illo virtute continetur, omneque ipsius habitudines, sive necessarias, sive probabiles, ad quoscunque effectus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò, quamvis hæ rationes probent Angelum non discurrendo, quando sui spec utitur adæquate, tunc enim videt in causâ effectus, in principiis conclusiones, quod autem prohibet ipsum discurrendo, si (ut in sententia Thomistica potest) velit suâ specie uti inadæquate modo seorsim causam, modò effectum cognoscere?

Confirmatur. Quamquam Christus D. potuerit per species infusa objecti sine discursu percipere; potuit nihilominus eadem species applicare ad discursivam cognitionem: ergo hoc ipsum poterit Angelus, si species velit inadæquate dividere.

Respondeo. Angelus potest suâ specie uti inadæquate, sistendo intra simplicem tendentiam ejusdem luminis & judicii, concedo, mutatam simplicem tendentiam in lumen & judicium activum, nego. Neque enim est in potentia Angelum mutare suum naturalem modum intelligendi; sed ejus naturalis modus intelligendi est, à simplici intuitu feratur in objectum, non intuitivo: ergo.

Ad confirmationem Respondeo, disparitatem esse, quòd species infusa Christi sint minis universalis speciebus Angelicis, atque attemporata subiecto, h. e. animæ rationali Christi, quæ cum esset naturaliter discursiva, poterat illas species applicare modo suæ naturæ proportionato ad elevandam illativam cognitionem ex alterius subiecti inadæquate cognitione.

Objicies secundò. Poterit saltem Angelus discursum formare de supernaturalibus, tunc magis

quæ, cum ex cognitione naturalium attingit cognitionem supernaturalem. Si enim tunc supernaturalia non attingeret arguitur, attingeret uno naturali intuitu videndo supernaturalia in naturalibus: sed hoc non potest: quia supernaturalia contineri non possunt in naturalibus, nisi secundum potentiam obedientialem, quam Angelus naturaliter non cognoscit.

Sed contra est, quod sicut gratia non destruit, sed perficit naturam, ita & cognitio supernaturalium non evertit modum cognoscendi naturalem in Angelo, præsertim, cum lumen supernaturale ex se nullo modo exigat esse discursivum: ergo etiam in cognitione supernaturalium Angelus non procedit discursivè.

Unde ad argumentum Respondeo, quod Angelus uno simplici intuitu in effectu naturali quandoque cognoscit causam supernaturalem; non secundum distinctam, sed communem & confusam rationem ordinis supernaturalis, e. g. cum naturaliter videt hominem à mortuis resuscitatum, vel absentiam creatæ personalitatis in Christo, hæc ipsa cognitione sine ulla illatione iudicat adesse causam superiorem omni naturæ, à qua ille effectus procedat. Neque est absurdum, ut causa supernaturalis secundum communem rationem ordinis supernaturalis connectatur, & in esse manifestabilis contineatur in aliquo naturali, ita e. g. omnipotentia Divina, ut excedens omnem causam creatam continetur in natura resuscitata, & humanitate carente propria subsistentiâ, hoc ipsò, quod talis effectus à nulla causa creata sit producibilis.

Instabis primò. Hæc ratione demones nunquam errarent, aut deciperentur in conjecturali iudicio de supernaturalibus, & conjecturalibus: quod est contra D. Th. hic q. 58. a. 5. Sequela probatur. In simplici cognitione unius rei in altera propter habitudinem, & connexionem cum illa non est error; sed demones simplici intuitu cognoscerent supernaturalia in naturalibus propter habitudinem & connexionem cum illis: ergo non errarent.

Respondeo, negando sequelam, & dico, demones errare & decipi in iudicando, non quidem per se, h. e. ex defectu sufficientis virtutis ad iudicandum, sed per accidens. h. e. ex affectata & practica inconsideratione, cum per suæ speciei partialem suppressionem iudicant aliquid ut certò & absolute conexum, quod non nisi probabiliter & conjecturaliter cum altero est conexum, ut e. g. demon videat hominem gravibus concupiscentiæ motibus tentatum, species ipsi representat illos motus sub disjunctione vel cum consensu vel cum dissentiu voluntatis conjunctos. Quod si tamen voluntariè, suppressâ alterâ parte disjunctionis iudicet absolute illos motus cum consensu conjunctos, falli & errare poterit.

Instabis secundò. Hinc sequi, quod eadem cognitio simul esset intuitiva & abstractiva; simul certa & incerta, clara & obscura, naturalis & supernaturalis: hoc autem Molinæ videtur impossibile.

Respondeo ad prima tria membra. Nullum ex his esse absurdum in ordine ad diversa objecta; ipsa sanè Divina intellectio est intuitiva respectu

sua essentiæ, abstractiva respectu creaturatum possibilem. Denominatio quippe intuitivi & abstractivi desumitur ex terminatione ad diversa objecta materialia: cum ergo idem actus possit ad diversa objecta terminari, quorum unum ratione exercitiæ suæ existentia sit aptum videri; alterum ex opposita ratione non sit aptum intuitivè videri; poterit quoque una eademque cognitio simul habere denominationem intuitivæ & abstractivæ: sed neque repugnat eandem cognitionem, ut & speciem respectu diversorum objectorum esse evidentem & inevidentem, certam & incertam, quemadmodum eadem visio corporea rem distantem confusè, propinquam clarè percipit.

Ad ultimum membrum Respondeo. Si cognitio directè terminetur ad objectum supernaturale, fore supernaturalem, quamvis indirectè attingat objectum naturale; sic Angelus sub lumine fidei attingens Christi Humanitatem, attingit risibilitatem, aliasque humanæ naturæ conditiones.

Instabis tertio. Angeli consultant & mirantur super mysteriis supernaturalibus, veluti patet ex Psal. 23. *Quis est iste Rex glorie?* II. 63. *Quis est iste, qui venit de Edom.* Cant. 3. *Qua est ista, qua ascendit?* &c. Sed hæc non sunt absque discursu: ergo.

Respondeo, consilium in Angelis non esse, quantum ad formalem inquisitionem, sed quantum ad certitudinem iudicii & sententiæ de rebus agendis; similiter admirationem Angelis non concedendam, quoad comparationem & collationem effectus cum sua causa, sed præcisè quoad simplicem cognitionem causæ occultæ. Unde isti actus potius virtualiter, quam formaliter sunt in Angelis.

Objicies tertio. Unus actus voluntatis v. g. 10. intentio potest in Angelo causare alium actum v. g. electionem: ergo etiam una cognitio poterit ex altera causari. Consequentia probatur. Uti se habet in voluntate intentio finis, ita in intellectu cognitio principiorum: ergo sicut intentio finis potest movere ad electionem mediorum, ita cognitio principiorum potest causare notitiam conclusionum.

Respondeo negando consequentiam & pariter. Quia causalitas cognitionum pugnat cum perfectione intellectus Angelici; non autem causalitas volitionum cum perfectione voluntatis. Cujus ratio est: quod, ut loquitur S. D. q. 60. a. 2. in c. *actus appetitiva virtutis est secundum ordinem appetitus ad res*, ut in se sunt, unde quia in rebus aliquid est per se bonum & appetibile, aliud verò tantum est bonum & appetibile propter aliud, non est imperfectio appetentis, si, quod est appetibile ratione sui, intendat ut finem; aliud verò, quod non est appetibile ratione sui, sed propter aliud, eligit ut medium. E contra verò cognitio sic, secundum quod cognitum est in cognoscente; est autem imperfectio cognoscentis, si species & objecta intelligibilia non habeat sufficienter conjuncta, quod lequeretur, si per formalem discursum ab uno moveretur ad aliud.

§. III.

Removetur compositio & divisio.

Conclusio secunda. *Angelus non intelligit componendo, aut dividendo.* Ut hæc a. 4. S. D.